

Mevlida Serdarević (1942–2024)

Mevlida Serdarević rođena je 1942. godine u Dubrovniku, završila je osnovno i srednje obrazovanje u istom gradu, a potom je diplomirala na Pravnom fakultetu u Sarajevu 1966. godine.

Pravna struka omogućila joj je da se tokom karijere posveti pravnoj zaštiti kulturnih dobara i zakonodavnom okviru u oblasti kulturnog naslijeđa, doprinoseći razvoju savremenih standarda i praksi u ovoj oblasti. Svoj radni vijek je posvetila zaštiti kulturnog naslijeđa, posebno u Zavodu za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Bosne i Hercegovine u Sarajevu, gdje je radila na pravnoj zaštiti kulturne baštine.

U Zavodu se istakla kao stručnjak, radeći na očuvanju spomenika, vakufa, sakralnih objekata i drugih vrijednih elemenata historijskog i kulturnog značaja. Njen rad je predstavljao osnove za očuvanje kulturnih dobara i u izazovnim vremenima kroz koje je Bosna i Hercegovina prolazila. Mevlida Serdarević dala je ključan doprinos u pravnoj zaštiti kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa kroz rad na prijedlogu Zakona o zaštiti kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Republike Bosne i Hercegovine tokom 1975–1985. Kao jedini pravni stručni savjetnik u ovoj oblasti u RBiH tokom osamdesetih, postavljena je na mjesto stručnog savjetnika za pravnu zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa, čime je još više doprinijela očuvanju i razvoju pravnog okvira koji je štitio kulturne vrijednosti države.

Mevlida Serdarević se istakla saradnjom s vladinim i nevladinim organizacijama u cilju zaštite materijalnog i nematerijalnog naslijeđa Bosne i Hercegovine. Kroz unapređenje zakonodavnog okvira, podržavala je umrežavanje i jačanje kapaciteta nevladinih organizacija, doprinosivši tako boljoj zaštiti i promociji kulturnog naslijeđa Bosne i Hercegovine.

Mevlida Serdarević (1942–2024)

Mevlida Serdarević was born in 1942 in Dubrovnik, where she completed primary and secondary education, and then graduated from the Faculty of Law in Sarajevo in 1966. The legal profession allowed her to dedicate her career to the legal protection of cultural assets and the legislative framework in the field of cultural heritage, contributing to the development of contemporary standards and practices in this field. She spent her career protecting cultural heritage, especially at the Institute for the Protection of Cultural-Historical and Natural Heritage of Bosnia and Herzegovina in Sarajevo, where she worked on the legal protection of cultural heritage.

At the Institute, she distinguished herself as an expert, working on the preservation of monuments, endowments, sacral architecture and other valuable elements of historical and cultural significance. Her work provided the basis for the preservation of cultural assets even in the most challenging times Bosnia and Herzegovina went through. Mevlida Serdarević made a key contribution to the legal protection of cultural-historical and natural heritage through her work on drafting of the proposal of the Law on the Protection of Cultural-Historical and Natural Heritage of the Republic of Bosnia and Herzegovina during 1975-1985. As the only expert legal advisor in this field in Bosnia and Herzegovina in the 1980s, she was appointed expert advisor for the legal protection of cultural and historical heritage, thereby contributing even more to the preservation and development of the legal framework that protected the cultural values of the state.

Mevlida Serdarević distinguished herself by cooperating with governmental and non-governmental organizations in order to protect the tangible and intangible heritage of Bosnia and Herzegovina. Through the improvement of the legislative framework, she supported

Paralelno sa svojim pravnim radom, Mevlida Serdarević se posvetila i promociji kulturnog naslijeđa i kulture naroda Bosne i Hercegovine. Njene organizacione sposobnosti posebno su došle do izražaja tokom rata, kada je 1992. godine osnovala Asocijaciju za interkulturalne aktivnosti i spašavanje naslijeđa (AIASN-a). Ova Asocijacija, okupljajući stručnjake i entuzijaste, od studenata arhitekture do historičara i arheologa, koordinisala je očuvanje fundusa i rad svih kulturnih ustanova u gradu, čime je značajno doprinijela zaštiti naslijeđa uprkos teškim ratnim uslovima.

Mevlida Serdarević pokazala je izuzetnu posvećenost promociji i očuvanju kulturnog naslijeđa Bosne i Hercegovine tokom svog života i rada. Paralelno s dugogodišnjim radom u pravnoj zaštiti kulturnih dobara, neumorno je radila na promociji i očuvanju bogate kulturne baštine i kulture naroda Bosne i Hercegovine. Njena organizacijska i vizionarska uloga došle su do izražaja naročito tokom rata u Bosni i Hercegovini, kada je kulturno naslijeđe Sarajeva bilo pod stalnom prijetnjom uništenja.

Organizacija AIASN funkcionisala je kao ključni oslonac u ratnim uslovima, koordinirajući aktivnosti i pružajući podršku ustanovama kao što su muzeji, galerije, arhivi i biblioteke, koje su bile pogođene ratnim dejstvima i u stalnoj opasnosti od razaranja.

Asocijacija je vrlo brzo postala zvanično priznata, a zahvaljujući podršci odbrambenih struktura grada i gradskih vlasti, mogla je efikasnije obavljati svoje aktivnosti. AIASN je osiguravala zaštitu, skladištenje i očuvanje umjetničkih kolekcija, historijskih dokumenata i arhivskih materijala, čime je spriječena neprocjenjiva šteta za kulturno-historijsko naslijeđe Sarajeva, ali i cijele Bosne i Hercegovine.

Godine 1993. Mevlida Serdarević je bila među osnivačima Obnoviteljskog sabora Islamske zajednice, čime je dala doprinos obnovi i jačanju vjerske zajednice u teškim ratnim vremenima.

Nakon toga, usmjerila je energiju na osnivanje Unije ženskih asocijacija, organizacije koja je imala za cilj okupljanje, podršku i osnaživanje žena u Bosni i Hercegovini, pružajući

networking and capacity building of non-governmental organizations, thus contributing to better protection and promotion of the cultural heritage of Bosnia and Herzegovina.

In parallel with her legal work, Mevlida Serdarević devoted herself to the promotion of the cultural heritage and culture of the peoples of Bosnia and Herzegovina. Her organizational skills were particularly evident during the war, when in 1992 she founded the Association for Intercultural Activities and Heritage Rescue (AIASN). This Association, bringing together experts and enthusiasts, from architecture students to historians and archaeologists, coordinated the preservation of the collections and the work of all cultural institutions in the city, which significantly contributed to the protection of heritage despite the difficult war conditions.

Mevlida Serdarević showed exceptional commitment to the promotion and preservation of the cultural heritage of Bosnia and Herzegovina throughout her life and career. Parallel to her many years of work in the legal protection of cultural property, she worked tirelessly to promote and preserve the rich cultural heritage and culture of the peoples of Bosnia and Herzegovina. Its organizational and visionary role came to the fore especially during the war in Bosnia and Herzegovina, when the cultural heritage of Sarajevo was under constant threat of destruction.

The AIASN functioned as a key support in wartime conditions, coordinating activities and providing support to institutions such as museums, galleries, archives and libraries, which were affected by the war and in constant danger of destruction.

The Association was soon officially recognized, and thanks to the support of the city's defense structures and city authorities, it was able to perform its activities more efficiently. AIASN ensured the protection, storage and preservation of art collections, historical documents and archival materials, thus preventing incalculable damage to the cultural and historical heritage of Sarajevo, as well as the whole of Bosnia and Herzegovina.

In 1993, Mevlida Serdarević was one of the founders of the Renewal Assembly of the

im platformu za zajednički rad na socijalnim, kulturnim i obrazovnim projektima u zajednici.

Od 1998. do 2007. godine Mevlida Serdarević obavljala je dužnost direktorice Muzeja Sarajeva, gdje je unaprijedila rad i djelovanje ove institucije, s posebnim akcentom na očuvanje multietničkog karaktera Sarajeva. Kao dugogodišnja aktivistica, bila je posvećena ideji zajedništva i tolerancije različitih etničkih i vjerskih zajednica. Bila je posvećena naučnom istraživanju i podržavala je saradnju s domaćim i međunarodnim institucijama. Pod njenim vodstvom, muzej je postao mjesto gdje su se okupljali istraživači i stručnjaci, razmjenjujući ideje i metode za očuvanje kulturnih dobara.

Po odlasku u penziju, Mevlida Serdarević nastavila je svoj rad na očuvanju kulturne baštine kroz izučavanje historijskih dokumenata, predaja i genealogije, s posebnim fokusom na porijeklo hercegovačkih porodica. Njena istraživanja obuhvatila su detaljan rad na prikupljanju informacija o historijskim vezama i običajima, uz analizu porodičnih tradicija i naslijeđa koje je smatrala ključnim za razumijevanje kulturne baštine. To je rezultiralo serijom monografija koje su postale značajan doprinos na polju proučavanja bošnjačke historije, kulture i društvenih veza, a njen rad na ovim temama obuhvatio je porodične priče, legende i specifičnosti koje se prenose kroz generacije.

Sav rad Mevlide Serdarević bio je usmjeren na očuvanje i prezentaciju kulturno-historijskog i umjetničkog naslijeđa naroda Bosne i Hercegovine, smatrajući ga temeljem zajedništva različitih etničkih i vjerskih zajednica koje su na ovom prostoru kroz stoljeća dijelile zajedničku historiju i kulturne vrijednosti. Kao neumorna čuvarica baštine, svojim trudom je doprinosila očuvanju jedinstvene multietničke i multikulturalne baštine Bosne i Hercegovine, ostavljajući neizbrisiv trag u razvoju i zaštiti kulturnih vrijednosti.

Njena smrt predstavlja veliki gubitak za Sarajevo i Bosnu i Hercegovinu, jer je sa njom otišao strastven i posvećen borac za kulturno-historijsko naslijeđe, neumoran stvaralac i predan zaštitnik bogatog naslijeđa naše zemlje. Mevlida Serdarević ostavlja za sobom

Islamic Community, thereby contributing to the renewal and strengthening of the religious community in difficult times of war.

After that, she focused her energy on establishing the Confederation of Women's Associations, an organization whose goal was to bring together, support and empower women in Bosnia and Herzegovina, providing them with a platform for collaboration on social, cultural and educational projects in the community.

From 1998 to 2007, Mevlida Serdarević worked as the Director of the Museum of Sarajevo, where she improved the work and activities of this institution, with a special emphasis on preserving the multi-ethnic character of Sarajevo. As a long-time activist, she was committed to the idea of unity and tolerance of different ethnic and religious communities. She was committed to scientific research and supported cooperation with domestic and international institutions. Under her leadership, the Museum became a place where researchers and experts gathered, exchanging ideas and methods for the preservation of cultural assets.

After retiring, Mevlida Serdarević continued her work on the preservation of cultural heritage by researching historical documents, traditions and genealogy, with a special focus on the origins of Herzegovinian families. Her research included detailed work on gathering information on historical links and customs, along with the analysis of family traditions and legacies, which she considered crucial for understanding cultural heritage. This resulted in a series of monographs that provided a significant contribution to the study of Bosniak history, culture and social ties, and her work on these topics included family stories, legends and specifics that are passed down through the generations.

All Mevlida Serdarević's work was focused on preserving and presenting the cultural, historical and artistic heritage of the peoples of Bosnia and Herzegovina, considering it the foundation of unity among different ethnic and religious communities that have shared a common history and cultural values in this region for centuries. As a tireless guardian of heritage, she contributed to the preservation of the unique multiethnic and multicultural heritage

naslijeđe u vidu brojnih inicijativa, publikacija i zakonskih temelja, koje će nastaviti da služe kao inspiracija budućim generacijama u očuvanju kulturne baštine.

Izbor iz bibliografije Mevlide Serdarević

1. *Pravna zaštita kulturno-historijskog naslijeđa BiH sa posebnim osvrtom na staro urbano jezgro Sarajeva (nastajanje, očuvanje, destrukcija)*. Sarajevo: Međunarodni centar za mir, 1997.

2. *Pedeset godina Muzeja Sarajeva*. Sarajevo: Muzej Sarajeva, 1999.

3. *Bošnjačka kultura ponašanja*. Sarajevo: Svjetlost, 2000. (u koautorstvu s A. Omanić)

4. *Bošnjačka kultura ponašanja*. Drugo dopunjeno izdanje. Sarajevo: Art 7, 2009. (u koautorstvu s A. Omanić)

5. *Priče i legende trebinjskih Bošnjaka*. Knj. 1. Sarajevo: Art 7, 2012.

6. *Priče i legende trebinjskih Bošnjaka*. Knj. 2. Sarajevo: Art 7, 2015.

7. *Priče i legende bošnjačkih porodica – Mehmedbašići iz Stoca*. Sarajevo: Art 7, 2018.

8. *Priče i legende bošnjačkih porodica iz Hercegovine i Bosne (Gacko, Trebinje, Sokol kraj Gračanice, Kulen-Vakuf, Rogatica, Sarajevo, Visoko)*. Sarajevo: Blicdruk, 2019.

9. Dječiji Bonton. Sarajevo: NVO AIASN-a, 2019. (u koautorstvu s A. Abdulović)

10. *Priče i legende bošnjačkih porodica – Serdarevići iz Ljubinja*. Sarajevo: Dobra knjiga, 2020.

Umrula je 30. 10. 2024. u Sarajevu u 82. godini života. Ukopana je na mezarju Ravne Bakije.

Saliha Alijagić

of Bosnia and Herzegovina with her efforts, leaving an indelible mark on the development and protection of cultural values.

Her death represents a great loss for Sarajevo and Bosnia and Herzegovina, because with her, we lost a passionate and dedicated fighter for cultural and historical heritage, a tireless creator and devoted protector of the rich heritage of our country. Mevlida Serdarević leaves behind a legacy in the form of numerous initiatives, publications and legal foundations, which will continue to serve as an inspiration to future generations in the preservation of cultural heritage.

A selection from Mevlida Serdarević's bibliography

1. *Pravna zaštita kulturno-historijskog naslijeđa BiH sa posebnim osvrtom na staro urbano jezgro Sarajeva (nastajanje, očuvanje, destrukcija)*. Sarajevo: Međunarodni centar za mir, 1997.

2. *Pedeset godina Muzeja Sarajeva*. Sarajevo: Muzej Sarajeva, 1999.

3. *Bošnjačka kultura ponašanja*. Sarajevo: Svjetlost, 2000. (coauthored by A. Omanić)

4. *Bošnjačka kultura ponašanja*. Drugo dopunjeno izdanje. Sarajevo: Art 7, 2009. (co-authored by A. Omanić)

5. *Priče i legende trebinjskih Bošnjaka*. Knj. 1. Sarajevo: Art 7, 2012.

6. *Priče i legende trebinjskih Bošnjaka*. Knj. 2. Sarajevo: Art 7, 2015.

7. *Priče i legende bošnjačkih porodica – Mehmedbašići iz Stoca*. Sarajevo: Art 7, 2018.

8. *Priče i legende bošnjačkih porodica iz Hercegovine i Bosne (Gacko, Trebinje, Sokol kraj Gračanice, Kulen-Vakuf, Rogatica, Sarajevo, Visoko)*. Sarajevo: Blicdruk, 2019.

9. Dječiji Bonton. Sarajevo: NVO AIASN-a, 2019. (coauthored by A. Abdulović)

10. *Priče i legende bošnjačkih porodica – Serdarevići iz Ljubinja*. Sarajevo: Dobra knjiga, 2020.

She died on October 30, 2024 in Sarajevo at the age of 82. She was buried at the Ravne Bakije cemetery.

Saliha Alijagić